KONEYRITTÄJÄT

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

10.10.2025
LAUSUNTO

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: **Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 - PL 30**

Viite: maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntopyyntö 23.9.2025

Koneyrittäjät ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtion talousarviosta vuodelle 2026. Keskitymme lausunnossamme pääosin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan (pääluokka 30) ja siinä tarkemmin metsäasioihin. Koneyrittäjät toteaa lausuntonaan hallituksen esityksestä seuraavan.

Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan metsätalouden toimintaedellytykset pyritään säilyttämään niin, ettei lisää rajoituksia tule. Ohjelmassa luvataan toteuttaa Kansallista metsästrategiaa 2035 ja vakauttaa toimintaympäristön ennustettavuutta. Metsäalan kilpailukykyisestä ja metsänomistajille kannustavasta toimintaympäristöstä halutaan pitää huolta. Hallitusohjelma lupaa edistää metsien kasvua ja terveyttä parantavia toimenpiteitä sekä vahvistaa oikea-aikaisten ja -suhtaisten harvennushakkuiden tekoa huolehtimalla taimikonhoito- ja ensiharvennusrästeistä.

Energiaa koskien hallitusohjelmassa korostetaan huoltovarmuutta ja luvataan varmistaa vahvat puun ja turpeen toimitusketjut. Puun käytön suhteen todetaan mm., että energiaa tuotetaan jäte-, jäännös- ja sivutuotteista. Puun osalta se tarkoittaa purua, kuorta ja metsähaketta. Tähän kategoriaan on luettava myös suurin energiapuun lähde eli nuoren metsän hoitokohteilta kerättävä puu.

Lisäksi hallituksen puoliväliriihessä todettiin turpeen olevan strateginen raaka-aine ja sen merkitystä korostettiin etenkin kuivike ja kasvualustamateriaalina. Tästä näkökulmasta katsottuna turpeen rooli ruoantuotannossa ja ruokaturvallisuuden edistäjänä tunnustettiin.

Hallitusohjelmatavoitteet ei näy riittävästi budjetissa

Valtion talousarvion esitykset luonnonvaratalouden ja tarkemmin metsien osalta ovat jossain määrin ristiriitaisia hallitusohjelman tavoitteiden kanssa. Nuorten metsien hoidon lisäämisen ja kotimaisten polttoaineiden - puun ja turpeen – osalta talousarvio ei anna riittäviä eväitä hallitusohjelmakirjausten toteutumiseen.

Talousarvioesityksessä kestävän metsätalouden edistämisen määrärahojen alentamistrendi jatkuu (30.40.44). Suomen metsissä on tarvetta niin taimikonhoidon että harvennusrästien purkamiselle, johon metka-tuet purevat. Tänä vuonna Metka-tukirahat ovat loppumassa kesken vuotta. Työlajit, joihin Metka-tukia ylivoimaisesti eniten käytetään (taimikonhoito, nuoren metsän kunnostus), tuovat valtion kassaan enemmän verotuloja kuin mitä niihin tukea annetaan. Tukirahojen loppuminen, maksatusten siirto seuraavalle vuodelle ja tukitasojen alentaminen sotkee ja hyydyttää toimintaa, joka toisi omalta osaltaan tarvittavaa kasvua

Sitratie 7, 00420 Helsinki
puh. 040 900 9410
etunimi.sukunimi@koneyrittajat.fi
www.koneyrittajat.fi

Suomeen. Eduskunta hyväksyi aiemmin Metka-lain muutoksen, joka antaa Metsäkeskukselle mahdollisuuden keskeyttää tukihakemusten vastaanotto ja tukipäätösten teko kesken vuotta. Tänä vuonna näin käynee, vaikka taloudellisestikin olisi järkevää antaa lisämääräraha töihin, joille on tarvetta ja joiden nettovaikutus on positiivinen valtiontaloudenkin kannalta.

Nyt eduskunnassa on käsittelyssä Metkalain väliaikainen muuttaminen tulosperusteisten rahoitusmallien kokeilemiseksi. Yksi kokeiltavista asioista on lehtipuuston lisääminen taimikonhoidossa ja nuoren metsän kunnostuksessa. Se aiotaan toteuttaa alentamalla työlajin perustuen tasoa ja korottamalla sitä, jos lehtipuuosuus ylittää tietyn tason. Tukitasoa alentamalla potentiaalisesti vähennetään tarvittavan työlajin toteutusmäärää. Ja antamalla lehtipuusekoituksen lisäämiseen niin pieni tuki, että se tutkitustikin alittaa reilusti lehtipuuosuuden kasvusta aiheutuvan taloudellisen menetyksen metsänomistajalle. Hallitus kaivaa näin toimien kuoppaa aina vain syvemmälle.

Energiapuuta harvennushakkuista ja markkina sekaisin

Kuten tiedetään, niin tuontipuun loppuminen Venäjältä ja samanaikainen turpeen käytön romahdus ovat merkinneet energiapuun hankintaa enenevässä määrin kotimaasta. Energiapuun hankinta harvennushakkuista onkin lisääntynyt. Kilpailu energiateollisuuden ja metsäteollisuudenvälillä puusta on lisääntynyt. Energialaitoksella on lämpöenergian tuottamiseen polttoainevaihtoehtoina karkeasti jaoteltuna turve, puu, hukkalämpö ja sähkökattila ja jossain määrin jäte. Turve on päästöoikeuksien korkeuden takia kalleinta, joten siitä on haluttu päästä eroon. Puu on tullut tilalle ja se on nostanut energiapuun kysynnän aiemmista vuosista reippaasti ylöspäin. Turpeen hinta aiheuttaa polttoaineen maksukyvylle vertailukohdan. Puusta on siten voitu maksaa hyvinkin korkeaa hintaa ja silti se on halvempaa kuin turve. Näin on myös tapahtunut ja se on nostanut samalla metsäteollisuuden raaka-aineen hintaa merkittävästi. Toki myös metsäteollisuus on joutunut paikkaamaan tuontipuuvajetta kotimaisella hankinnalla, mikä on ollut myös omiaan kohottamaan puun hintaa. Koska polttamisesta on tullut kallista, ovat energiayhtiöt investoineet paljon sähkökattiloihin lämmöntuotannossa ja sitä kautta lieventäneet kustannuspainetta.

Lopputulos näyttää tällä hetkellä siltä, että metsäteollisuus on vaikeuksissa sekä maailmanmarkkinoiden että korkean puun hinnan takia. Energaiasektorin puuntarve on aiheuttanut puun hintapainetta osaltaan. Siksi metsäteollisuudessa nyt rajoitetaan tuotantoa, ihmisiä lomautetaan ja irtisanotaan, tuotantokoneita suljetaan ja hakkuita rajoitetaan.

Edellä kuvattua negatiivista kehitystä olisi voitu hallituksenkin toimin vaimentaa, jos olisi määrärahaleikkausten ja tukiehtojen heikennysten sijaan tuettu enemmän nuoren metsän hoitohakkuita ja etenkin rakentamalla SGEI-tukijärjestelmä turpeen käytölle energiantuotannossa. Näin olisi sanotaan pikkurahalla saatu ainakin lievennettyä nyt näköpiirissä olevia melko rajuja sopeuttamistoimia, jotka tulevat myös valtiolle kalliiksi. Tästä varoitimme.

On huomattava, että hallitus on sitoutunut siihen, että se ei lisää päätöksillään kansalaisten elinkustannuksia eikä heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla korostetaan luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen kilpailukyvyn varmistamisen merkitystä. Nämä lupaukset eivät ei ole toteutuneet ja näkyneet aiemmissa budjettiesityksissä eikä se näy nytkään.

Metsäluonnon hoito (30.40.45)
Metsäluonnon hoidon edistämiseen kohdennetaan budjetissa nyt sama määrä kuin vuonna 2025. Metsien monimuotoisuuden edistäminen on iso metsätalouden haaste. Metsien käyttöön kohdistuu moninaisia tavoitteita – talouskäyttö, monimuotoisuuden lisääminen, hiilensidonta, maaperän päästöjen vähentäminen, virkistys. Luonnon monimuotoisuutta metsissä olisi vahvistettava. Metsäluonnonhoitoon on tärkeää panostaa. Talousmetsien hoidon yhteydessä ja ohessa tapahtuvaa luonnon- ja ympäristönhoitoa olisi pystyttävä

lisäämään. Vaikka juuri nyt elämme sangen haastavia aikoja metsätaloudessa pitkähkön hyvän jakson jälkeen, niin teollisuuden puunkäytön voidaan olettaa ja koneyrittäjien suunnalta myös toivotaan talouden elpymisen myötä kasvavan lähivuosina. Puun kasvava käyttö niin perinteisessä puunjalostuksessa kuin energia-alalla ja kemianteollisuudessa luo taloudellista hyvinvointia Suomeen. Puunhankinta aiheuttaa riskiä monimuotoisuuden heikkenemiselle ja tämä on otettava käytännön toimissa huomioon entistä paremmin. Tarvitsemme aktiivisia toimia metsien monimuotoisuuden turvaamiseksi. Tämä tarkoittaa, että monimuotoisuuden lisäämistoimet ovat valtavirtaistettava metsien käytön prosesseihin. Tästä työstä valtaosa tapahtuu ilman julkisten varojen käyttöä metsien käytön suosituksia ja metsien sertifiointia kehittämällä. Julkisilla varoilla (ympäristötuki ja metsäluonnon hoitohankkeiden tuki) voidaan lisäksi tukea ja vahvistaa edellä mainittua valtavirtaistamista ja luonnonhoidon tuilla on merkittävä tosiasiallinen ja henkinen vaikutus metsäluonnon hoidossa. Tätä kehitystä tulee myös uusi käsittelyssä oleva Metka-lain kokeilumuutos, jossa tukea aletaan maksaa tavanomaista leveämpien suojakaistojen jättämisestä virtavesien rantaan.

Suomessa valmistellaan ennallistamisdirektiivin toteuttamista varten ennallistamisen kansallista toimintaohjelmaa. Todettakoon jo nyt, että mahdollisimman pian on syytä varautua ennallistamishankkeiden vakaan ja kasvavan rahoituksen turvaamiseen. Ennallistamistyöt tulevat kansallisen toimintaohjelman myötä lisääntymään, kunhan työlle on tiedossa vakaa rahoitus. Pelkästään markkinavetoisesti asia ei näkemyksemme mukaan tule riittävästi etenemään.

Metsähallitus (30.40.64) – hankintoihin lisää vastuullisuutta ja osallistumiskynnystä

Metsähallituksen yleistehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksellisesti. Metsähallitukselle on asetettu toimintatavoitteeksi, että se ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet.

Metsähallituksen osuus kysynnästä puunkorjuumarkkinoilla on noin 10 prosenttia eli se ostaa koneyrittäjien tuottamista puunkorjuupalveluista Suomessa. Se hankkii palvelut julkisten kilpailutusten kautta, joten se vaikuttaa toiminnallaan j a volyymillaan merkittävästi metsätalouden palvelumarkkinaan. Metsähallitus tarjoaa Suomessa parhaat edellytykset puunkorjuuseen laajan metsäomaisuutensa ja sen hyvän hoidon takia. Hyvät urakointiolosuhteet johtavat kokemustemme mukaan paikoin epäterveeseen hintakilpailuun, koska kilpailutuksen ehdot eivät palveluntarjoajien taloudellisten kyvykkyyksien osalta ole olleet riittävän kovat. Siksi Metsähallitus saa ostettua puunkorjuupalvelut edullisimmin tässä maassa. Mutta seurauksena on ollut myös, että osa Metsähallituksen tarjouskilpailuissa voittaneista palveluntuottajista eivät ole kyenneet täyttämään voittamiensa urakoiden velvoitteita.

Metsähallituksen puunkorjuukilpailutuksilla on vaikutusta myös yksityiseen puunkorjuumarkkinaan. Metsähallituksen kilpailutuksista hintatieto kantautuu markkinoille ja täten yksityispuolen markkinoillekin syntyy hintapainetta Metsähallituksen kilpailutusten takia, vaikka urakoinnin toimintaympäristö yksityispuolella on ihan erilainen.

Koneyrittäjien tahtotila on sama kuin valtionkin. Valtio linja, että ”**Vastuullinen liiketoiminta on tärkeä osa omistaja-arvon kasvattamista, ja valtio odottaa yhtiöiltä edelläkävijyyttä vastuullisessa liiketoiminnassa. Vastuullisuuden tulee olla osa valtio-omisteisten yhtiöiden strategiaa, liiketoimintamallia ja johdon palkitsemista.**” Tästä periaatteesta pitäisi olla maininta myös Metsähallitusta koskevassa osiossa **(30.40.64)** talousarviossa.

Tulo- ja menoarviossa Metsähallituksen keskeisiä palvelutavoitteita kuvattaessa tulisikin ilmaista seuraavaa:

> *”1. Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet*
> Metsähallituksen liiketoiminta on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää ja tuottaa

KONEYRITTÄJÄT

tasaisen tuloutuksen omistajalle. **Metsähallitus toimii edelläkävijänä vastuullisten ja <u>tervettä</u> kilpailua edistävien kilpailutusten järjestäjänä.** Metsähallituksen liiketoiminnassa sovitetaan yhteen luonnon monimuotoisuus ja ilmastokestävyys. Metsähallituksen liiketoimintojen kannattavuus säilyy hyvällä tasolla. Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallistenvelvoitteiden huomioon ottamisella aikaansaadut hyödyt lisääntyvät. Metsähallitus mahdollistaa osaltaan metsäbiotalouden raaka-ainehuollon. Metsähallitus pyrkii liiketoimintakäytössä olevien kiinteistöjen arvon nostamiseen ottaen huomioon yhteiskunnan kokonaishyöty."

Lihavoitu osa edellisessä kappaleessa on lisäysehdotus budjettitekstiin.

Metsähallitusta koskevassa osassa olisi syytä tuoda jollain tavalla esille se arvokas asia, että Metsähallituksen rooli on tärkeä metsäkoneenkuljettajien koulutuksessa tarvittavien opetustyömaiden järjestämisessä yhdessä alan oppilaitosten kanssa. Metsähallitus tuottaa tällä tavoin yhteiskunnallista hyvää.

Kasvu- ja kuiviketurpeen tuotantoalojen luvitusta nopeutettava

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan toimintaympäristön kuvauksessa todetaan: " Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan perustehtävät ruokaturvan, ruokaturvallisuuden ja kilpailukykyisen kotimaisen ruokajärjestelmän, huoltovarmuuden ja puhtaan veden takaamisessa, eläin- ja kasvitautien hallinnassa, luonnonvaratalouden kestävyyden ja niihin perustuvien elinkeinojen kilpailukyvyn varmistamisessa ja maaseudun elinvoimaisuuden kehittämisessä nousevat yhä tärkeämmiksi." Tähän liittyen toteamme, että olisi otettava vakavasti uhka, joka nousee siitä, että ruokajärjestelmässä tärkeiden kuivike- ja kasvualustaturpeiden tuotantoalat ehtyvät nopeasti. Viidessä suodessa tuotantoalat uhkaavat supistua puoleen ja jo nyt podetaan turvepulaa / -vajausta. Pullonkaulana tarpeellisen tuotannon ylläpitämiseksi on tuotantoalueiden luvituksen hitaus. Turpeen käyttäjät eläintenpidossa ja kasvien tuotannossa pitävät turvetta lähes ylivertaisena raaka-aineena ja kysyntä on vahvaa myös tulevaisuudessa. Aisa ei suoranaisesti kuulu PL 30 alle budjetissa, mutta toivomme ja odotamme maa- ja metsätalousvaliokunnan noteeraavan tämän uhan.

Yhteiskunnallisiksi vaikuttavuustavoitteiksi on asetettu biotalouden arvonlisän kasvu runsaaksi miljardiksi euroksi. Kaikki ennusteet viittaavat siihen, että metsäteollisuudella, joka on hyvin iso osa biotalouttamme, ensi vuosi tulee olemaan hyvin haastava. Siksi tavoitteeksi laitettu "kasvaa" tuntuu epärealistiselta.

Yhteiskunnallisiksi vaikuttavuustavoitteiksi on asetettu myös, että maaseutualueilla asuvien osuus väestöstä kasvaa. Trendi lienee edelleen melko vahvasti kaupungistumisen suuntaan ja se trendi tuskin ensi vuonna kääntyy kasvuun.

Helsingissä 10.10.2025

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja
Koneyrittäjät ry

Koneyrittäjät ry on vajaan 2000:n energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrittäjän valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi yli 5000 työntekijää.